

VERTIMO POLITIKA LATVIJOJE VOKIEČIŲ OKUPACIJOS METAIS

ANDREJS VEISBERGS

Santrauka

Straipsnyje aptariama vertimo situacija Latvijoje vokiečių okupacijos metais, t. y. po 20-ies nepriklausomybės ir vienerių sovietinės okupacijos metų. Vertimo istorijoje visi trys laikotarpiai išsiskiria ypač sparčia politikos ir požiūrių kaita. Nepriklausomybės laikotarpiu buvo verčiama labai įvairi literatūra, iš įvairių kalbų, leidėjams taikant nevienodus kriterijus vertimų kokybei. Sovietinės okupacijos metais buvo skubiai nacionalizuotos leidyklos, ideologizuota sistema, visiškai pakeistas vertimų atrankos modelis, o pagrindinė kalba, iš kurios verčiama, buvo rusų kalba. Ideologinės literatūros dalis išaugo iki trečdaliao visų knygų. Vokiečiams užėmus šalį leidėjai greitai atgavo savo spaustuves, vėl pradėtos leisti knygos. Vokiečių okupacijos metais išleista apie 1500 knygų, tarp jų vertimų buvo beveik tiek pat, kaip ir nepriklausomybės metais, pasikeitė tik jų originalo kalba – vokiečių literatūros vertimai sudarė apie 70 % visų išverstų tekstų. Nemažai versta ir iš šiaurės šalių kalbų ir estų kalbos, daugiausia literatūros kūriniai. Vertimų kokybei keliami labai aukšti reikalavimai, tiražai dideli, o ideologiškai motyvuotų kūrinių išleista palyginti nedaug. Panašu, kad nebuvo ir aiškios politikos leidybos atžvilgiu: ji buvo nesisteminga, nekoordinuota, vykdoma leidėjų nuožiūra. Išankstinės cenzūros taip pat nebuvo, bet leidėjai patys stengėsi apsidrausti, todėl dažniausiai leido grožinę literatūrą, rimtus klasikinius kūrinius. Kai kurie latvių klasikai buvo išversti į vokiečių kalbą.